

NUM e phatlalatsa tsekisano le Gold Fields of SA

National Union of Mineworkers e phatlaladitse tsekisano le Gold Fields of South Africa (GfSA) hobane e hane ho eketsa kabelo ya yona ya Provident Fund.

NUM e lekile ho kgodisa GfSA hore e eketse kabelo ya yona ya Provident Fund ka persente e le nngwe, empa ha ea atleha.

Ke basebetsi ba ka bang 80 000 ba angwang ke tsekisano ena.

Leha ho le jwalo, mekgwa e ka latelwang bakeng sa ho rarolla dikekeletso bakeng sa selemo sa 1992 e ile ya fihlellwa le di Chamber tsa

merafoya gauta tsohle, kantle ha GfSA.

Ho arolelana diphaello tsa tjhelete

Ho fanwe ka dikekeletso tse tlase tse tlohang ho R29 ho ya ho R92 ho meputso e tshwanelwang ho fumanwa ke basebetsi bohle, mme tsona di tla tlatselletswa ke karolo ya diphaello tsa tjhelete tse tswang merafong e meng.

Di kekeletso tsa meputso tse amang basebetsi bohle di fapana ho tloha ho dipersente tse 6 ho ya ho tse 8,9.

Kantle ha GfSA le Anglo Vaal, merafo e latelang e ikemiseditse ho nka karolo

tshebetsong ya ho arolelana diphaello tsa ditjhelete: Freegold, Vaal Reefs, Western Deep Levels, Elandsrand, Salties, Blyvoor, Harmony, Buffelsfontein, Beatrix, St Helena, Unisel, Kinross, Winkelhaak, Grootvlei le Marievale.

JCI ha e a ikemisetsa le letho ho rerisana ka tshebetso ya ho arolelana diphaello dife kapa dife tsa tjhelete le NUM.

JCI e batla ho tswellapele ka tshebetso e sa kang ya amohelwa ya dibonase tse fumanwang ka ho ya kamoo o sebetsang kateng, eo ho ileng ha buisanwa ka yona ditherisanong tsa meputso

selemong se fetileng.

Ditho tsa NUM le tsona hape di ile tsa hanela mofuta ona wa tshebetso kopanong ya Komiti e Akaretsang ya mokgatlo, e neng e tshwerwe ka Pherekong selemong sena.

Ditherisano di ntse di tswellapele Harmony, Blyvoor le Sir Albert Robinson Hospital, mme moputso oo ho fanwang ka ona o a fapana.

Kekeletso ya Harmony ke R30 bakeng sa dihlopha tsohle, ha Blyvoor yona e fana ka R25 mme Sir Albert Robinson Hospital e fana ka kekeletso ya bonyane R35.

Chamber e dumellane feela ka tse batluwang tseo e seng tsa ikonomi

Tumellano mahareng a Chamber of Mines le NUM e ile ya fihlelwa ditabeng tseo e seng tsa ikonomi, ditherisanong tsa ha jwale tsa meputso.

Ditumellano tsena ke tse latelang:

- * Palo ya matsatsi a lefellowang di shaft stewards ha di ile thupelong ya NUM e ekeditse ho tswa ho nne ho ba hlano ka selemo.

- * Chamber e dumetse ho lefa bakeng la shifts tse sa sebeletswang ha di "comrades" di ile ditherisanong tsa meputso.

- * NUM e tla ba le baemedi Lekgotleng la balaodi la Rand Mutual Assurance Company, khampani e lefang basebetsi ba tswileng kotsi le malapa a bona.

- * Chamber e dumetse ho lefa ka botlalo ditjhelete tsa basebetsi ba merafong tsa boitshetso bakeng sa ho lefella dithuso tsa mafu.

- * Chamber e dumetse ho bua le NUM ka ho fana ka paballo ya tsa bophelo bakeng sa malapa a basebetsi.

- * Chamber e dumetse hore ho be le tsela e ka kopanelwang ya ho bua le mmuso hore o fetole molao o mabapi le mahloko a hlahang ka baka la maemo a leng merafong, mme basebetsi ba batsho le ba basweu ba lefuwe ka ho lekana.

- * Lengolo le phatlalatsang ditokelo tsa basebetsi ba seng ba sa kgone ho sebetsa, le ba tswileng dikotsi, le tumellano ya "Medical Separation Agreement" e tla baballa basebetsi ba seng ba kgone ho sebetsa ka baka la mahloko kapa dikotsi tseo ba di fumaneng merafong.

Ha ho na tumellano e fihletsweng ka di shaft stewards tse tla sebetsa nako e tletseng. Ho na le dintho tse ngata tse eso ka di rarollwa ditherisanong selemong sena mahareng a Chamber le NUM.

Tse ding tsa tsona ke tsena:

- * Di shaft stewards tsa nako e tletseng: Chamber e ntse e phehelletse ho re ena ke taba e amanang le merafo feela, empa e amohetse leano la di intasteri ka bophara la ho kgothaletsa merafo ho kena ditumellanong tse jwalo le NUM.

- * Kahlolo e mabapi le ho tebelwa mosebetsing Chamber e hane ho rerisana ka tumellano tabeng ena, empa e tla kgothaletsa merafo ho kena ditumellanong tse jwalo le NUM.

- * Ho lefella tshebetso tse fumanwang ke bao e seng ditho tsa mokgatlo: Chamber e kgahlanong le mohopolo wa hore bao e seng ditho tsa mokgatlo ba lefe tjhelete e itseng ho NUM bakeng sa melemo eo ba e fumanang kamora ditumellano tseo e bang le tsona le mokgatlo wa basebetsi. Ke Harmony le Anglo American tse ikemiseditseng ho ba le ditherisano ka taba ena. Ba hlahisa hore bao e seng ditho tsa mokgatlo ba ntshe persente e le nngwe feela e tla kena letloleng la ditjhelete la "Collective Bargaining Fund" kapa la "Industrial Relations Fund" ka kgwedi. e nngwe ya tjhelete e tla ya ho NUM. E setseng e tla sebediswa ditabeng tse tshwanang le ditshenyehelo tsa ho rupella ka kamano ya basebetsi le boramesebetsi le tsa puello (mediation).

Dikananelo

Ho totobetse hore boramesebetsi ba qadile ntwaga gahlanong le basebetsi ka ho fana ka kekeletso tse nyenyane tsa meputso. Ho tloha selemong se fetileng boramesebetsi ba merafo ba bontshitse hore ha ba sa ikemiseditse ho amohela dikopo tsa NUM tse mabapi le meputso.

Maemo a hloabaetsa merafong e mengya gauta haholo-holo ka baka la maemo ana a sa kgahlang a ikonomi. Boramesebetsi ba fumanane monyetla ka maemo ana bakeng sa ho qala tihasele e mpe haholo maemong a tsa bophelo a basebetsi ka ho fana ka dikekeletso tsa dipersente tse hlano ho isa ho tse tshelletseng.

Kekeletso ya moputso ya R45.00 bakeng sa basebetsi ba fumanang R750.00 ka kgwedi ha e etse letho haese ho lefu le ka bakwang ke tlala feela.

Selemong sena, ntwaga e bakilwe hore e be thata le ho feta hobane merafo yohle le Eskom di ikemiseditse ho etsa diphaello tsa ditjhelete tse hodimo ka ho hatella meputso ya basebetsi tlase le ho feta.

Jwalo ka ha boramesebetsi ba ntse ba phehelletse ka ho neha basebetsi meputso e tlase e bakang tlala, ka nqenge nngwe ha ho letho le etsuwang bakeng sa ho ka pholosa mesebetsi. Ho lahlehelwa ke mesebetsi ha diketekete merafong le Eskom e se e le ntho e atileng. Basebetsi ba ntshitsweng mesebetsing ba iswa mahae moo ba ilo tobana le tlala.

Boramesebetsi ka ho pheha kgang ya ho hana ho saena tumellano ya botjhaba le NUM, ya ho sebetsana le ho lahlehelwa ke mesebetsi hona ho iphetaphetang, ba tla etsa hore re fellwe ke tshepo.

Boramesebetsi ba sebedisa molao o akaretsang wa ho pholosa di intasteri tsa bona ka ho fokotsa meputso ya basebetsi le ho tebela ba bang.

Boramesebetsi ba sebedisa molao ona ka mokgwa o hlokanang mohau.

Ba fetotse ditherisano tsa meputso le NUM ho ba thupeloya kamano mahareng a basebetsi le boramesebetsi hobane seo bona ba dumelang ho sona ke sona se bang ka hodimo ho tsohle. Merafong eo ho nang le basebetsi ba se nang tsebo mme ba sa hlophiswang ka nepahalo, ho tshabeha le ho feta.

Nako e fihlele ya hore basebetsi ba eme ka maoto mme ba lwanele meputso e lekaneng bakeng sa bophelo le polokeho ya mesebetsi.

Ntho ya pele e tshwanelwang ho etsuwa ke ya ho kopariya basebetsi ba merafong le ba energy tlasa NUM. Bophahamo ba boramesebetsi bo matleng a ho kopana mme ba tshware basebetsi hampe, ho sa kgathalehe hore ba tswa merabeng efe.

Ntho e tla pholosa boramesebetsi ke ha feela basebetsi ba arohane. Bao ba leng hara rona, ba phelang ka rona, bao ba e seng ditho tsa mokgatlo ba tshwanelwa ho hlokomediswa hore ditho tsa NUM ha di sa ikemiseditse ho lwanela dinwamadl.

Bao ba kotulang seo ba sa se lemang, ba tshwanelwa ho hlokomediswa hore ba ke ke ba pheta ba fumana seo ba sa se sebeletsang ho NUM jwalo ka ha ba sa fumanane letho leo ba sa le sebeletsang ho boramesebetsi. HO FUMANA DINTHO TSEO O SA DI SEBELETSANG HO TSHWANELA HO FELA HONA JWALE! Mosebetsi e mong le e mong wa NUM o tshwanela ho ba mohlophisi wa NUM.

Basebetsi ba hlophilweng hantle ba ke ke ba hlolwa. Ha re phetapheteng matla a rona habedi ho tswellapele ka ho batla meputso e lekaneng bakeng sa bophelo le demokerasi.

Dintwa tseo re tshwarahaneng le tsona ka mefuta e fapaneng e jwalo ka dimatjhe tsa bolpelaetso tsa matshweletshwele, di'sit-ins', ho tsamaya butle, phephetso tsa kgetholo ya mmala, jwalo-jwalo, di tshwanelwa ho hokahangwa ka nepahalo hore di be ntwaga e le nngwe e kgolo ya ho qeta meputso e bakang tlala le kgetholo ho tswa ho boramesebetsi.